

IS DE RUSSISCHE STORM GELUWD?

Door Victor A.C. Remouchamps Luitenant colonel der artillerie (b.d.)

Militair en politiek analist

Inleiding

In een aantal artikelen is een uitleg gegeven over de middelen en instrumenten die tsaar Putin in het Kremlin gebruikt om zijn geopolitieke doeleinden te bereiken. De hybride oorlogvoering is één van die instrumenten om de door hem gewenste correcties van - in zijn ogen historisch onjuiste - grenzen in het oosten van Europa door te voeren en zijn internationale invloed te vergroten. Vooral de begrenzingen van het oosten van de Oekraïne en de Baltische staten blijken een doorn in het oog te zijn en lang zag het ernaar uit dat Putin het zwaartepunt van die hybride oorlogvoering - afhankelijk van ontwikkelingen in en reacties van het Westen - verschoof van het oosten van de Oekraïne naar de Baltische staten vice versa. De relatieve stilte in de laatste drie maanden geeft de indruk, dat het Kremlin zijn kompasrichting (enigszins) heeft bijgesteld en de donkere wolken die boven Oekraïne en Baltische staten hingen, aan het wegdrijven zijn.

Vermoedelijk hebben ontwikkelingen rond de interpretatie van het MINSK II akkoord en de effecten van het Westerse sanctiebeleid Putin c.s. aanleiding gegeven om de harde toon van uitspraken ietwat te temperen.

MINSK II.

Aanvankelijk zag het er in de maanden na het sluiten van het akkoord naar uit, dat Putin zijn interpretatie van de inhoud van het akkoord had kunnen “verkopen” aan het Westen. Was het niet o.m. de Amerikaanse plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken Victoria Nuland die op 20 februari, één dag na de ondertekening van de MINSK-II akkoorden, bij Poroshenko er op aandrong om zo snel mogelijk aan de Russische

eisen tegemoet te komen¹. Zelfs al zouden de Russen nog geen aanstalten maken met het implementeren van hun deel van de overeenkomst. De steun van het Westen was in Putins ogen noodzakelijk om zijn Novorossyia-droom te realiseren en door de politieke druk van “westerse vrienden” moest Poroshenko dan wel instemmen met autonomie van de Donbass en betaling van herstellkosten. Als Poroshenko was bezweken onder die politieke druk, had Putin niet alleen een enorme *Public Relations* overwinning behaald. Hij had de Russische samenleving met droge ogen kunnen uitleggen waarom zoveel Russische militairen het slachtoffer waren geworden van de schermutselingen in het oosten van de Oekraïne en waarom het avontuur miljarden roebels had gekost. Helaas maakte Putin een kardinale fout; hij onderschatte de politieke lenigheid van zijn Oekraïense opponent.

Poroshenko lijkt er in geslaagd te zijn de aanvankelijke steun van het Westen voor de Russische interpretatie van de MINSK-II protocollen om te buigen naar steun voor zijn benadering. Na afloop van het tripartiete overleg op 24 augustus 2015 hebben Merkel en Hollande benadrukt dat de ***“herintegratie van het bezette gebied van Oekraïne niet zal plaatsvinden op de condities die het Kremlin heeft gesteld”***. Kennelijk hebben de Russen te snel de tekst van de MINSK-II akkoorden gescand, waardoor zij de waterdichte interpretatie van Poroshenko over het hoofd hebben gezien en nu met een volstrekt onverwacht dilemma zijn opgezadeld.

Volgens Putin moet de Oekraïense grondwet substantieel gewijzigd worden om te kunnen waarborgen dat binnen de “natuurlijke grenzen” van de Donetsk en de Luhansk provincies/oblasten een Russisch protectoraat ontstaat, analoog aan de “protectoraten” in Georgië (Abchazië en Zuid Ossetië) en Moldova (Transnistrië). Dat nieuwe protectoraat is het voorportaal voor de realisatie van Novorossyia, waarbij de twee proxy “republiekjes” als “autonome gebieden” wél deel blijven uitmaken van Oekraïne om te waarborgen dat alle financiële lasten voor herintegratie en wederopbouw van de regio ten laste van Kyiv komen. Poroshenko is er echter in geslaagd West-Europese leiders er van te overtuigen dat in de amendementen niet meer gesproken moet worden over DPR en LPR² als politieke entiteiten, maar de formulering *“Sommige regio’s binnen de Donetsk en Luhansk oblast”* moet worden opgenomen. Deze formulering past naadloos binnen de MINSK-II protocollen en heeft een andere, zelfs tegengestelde betekenis dan Putin voor ogen heeft. Het conflict krijgt een “bevroren” status, waarbij het Kremlin verantwoordelijk gesteld wordt voor het vinden van een oplossing. De onderliggende boodschap van de ingebrachte amendementen luidt dan ook *“wij hebben ons deel van de afspraak gehouden, het is nu aan Putin om zijn deel uit te voeren.”*

Putin heeft op 4 september op de voor hem ongunstige amendementen gereageerd en natuurlijk stelde hij dat *“de voorstellen onaanvaardbaar zijn. Ze zijn niet alleen onvoldoende qua inhoud, eenzijdig qua strekking en niet besproken met de tegenpartij te weten de “regeringen” van DPR en LPR. Bovendien zijn ze strijdig met de uitgangspunten zoals verwoord in het MINSK-II protocol”*. Putin eist daarom nieuwe onderhandelingen die moeten resulteren in een volledige herziening van de grondwet van de Oekraïne. Vanzelfsprekend wil Putin een dikke vinger in de onderhandelingspap hebben en stelt voorshands de volgende eisen:

- Kyiv en Donetsk-Luhansk moeten opnieuw onderhandelen over de territoriale status van de “republieken”.
- Beide partijen zullen moeten onderhandelen over het houden van verkiezingen (die nu op 25 oktober gepland zijn).
- Er moet een algemene amnestie worden afgekondigd voor alle betrokkenen.³
- Er moet een volledig nieuwe wet worden aangenomen, die de hiervoor genoemde voorwaarden bindend maakt.

Poroshenko heeft al laten weten dat hij geen enkele haast heeft met de doorvoering van grondwetswijzigingen. Hij “hoopt” dat de verkiezingen conform de MINSK-II protocollen op Oekraïense voorwaarden voor het eind van het jaar gehouden worden.⁴ Poroshenko rekent er op dat wanneer Oekraïne zijn grondwetswijzigingen door de volksvertegenwoordiging kan

drukken, Rusland moet beginnen met het inlossen van zijn belofte om zijn troepen terug te trekken en de controle van het grensgebied over te dragen. De inlossing van dit laatste kan zonder de dreiging van aanvullende strengere Westerse sancties een illusie blijven.⁵

Economische en financiële kopzorgen voor het Kremlin.

Het is de afgelopen maanden steeds duidelijker geworden dat Putin president is van een land dat zich in een **neerwaartse economische spiraal** bevindt. Zijn voornaamste geldbronnen dreigen op te drogen en de bodem van de schatkist komt medio volgend jaar in zicht. Het zijn de gevolgen van Putin's zelfoverschatting, dat hij als leider van een land met vrijwel onbeperkte bodemschatten zich economisch compleet kan afkeren van het Westen en zich een hybride oorlog in de grensgebieden van de Oekraïne en Baltische Staten kan permitteren.

Zowel nationaal als internationaal wordt hij geconfronteerd met een groot aantal hindernissen en valkuilen. Nationaal doordat hij incapabele personen uit zijn "*inner circle*" heeft geplaatst op sleutelposities in geldgenererende bedrijven als ROSNEFT, die daarvoor de kwalificaties missen en talenten ontberen.⁶ En voorts winstgevende organisaties als GAZPROM⁷ heeft gedwongen financieel onaantrekkelijke ondernemingen aan te gaan⁸. Zijn eens zo financieel gezonde economie dreigt daarom structureel in het slop te raken.

Internationaal door initiatieven te ontplooiën met partners – BRICS⁹ - die hetzij economisch in zwaar weer zijn geraakt, en tijd nodig hebben om daaruit te komen, hetzij financieel sterker in de schoenen staan, waardoor hij binnen die organisaties niet de eerste viool kan spelen. Putin had grote verwachtingen van deze nieuwe organisatie en dacht daarin een vooraanstaande rol op te kunnen eisen. Een veronderstelling die direct bij oprichting van de organisatie werd teniet gedaan, omdat China, de grootste sponsor (met een bijdrage bijna gelijk aan de gezamenlijke bijdragen van de overige vier partners), verklaarde dat het hoofdkwartier van de organisatie in Shanghai moest komen. Hoewel de oprichting van de BRICS-organisatie aanvankelijk grote interesse genereerde bij internationale investeerders, gooide Rusland met zijn bemoeienissen in het oosten van de Oekraïne zijn eigen ruiten in. Gelet op de neergaande spiraal waarin de economieën van de meeste partnerlanden zich bevinden, zijn potentiële investeerders huiverig om geld te steken in BRICS-projecten. Wat Rusland betreft spelen bij het verkrijgen van investeringen ook de negatieve effecten van de sancties die het Westen Rusland oplegt, een rol. Die maken rendabele investeringen in Rusland vrijwel onmogelijk.

Rusland heeft op dit moment nauwelijks meer de middelen om de eigen bevolking te voeden. Minister-president Medvedev heeft al toegegeven dat hij een lijst heeft vrijgegeven met de namen van 94 zogenaamde crisisteden. Steden die slechts één industrie tellen en waar de gehele bevolking van de stad van afhankelijk is. In die 94 crisisteden wonen 19 miljoen Russen die het nu zonder een nationaal hulpprogramma moeten stellen.

Als die hulp compleet wordt gestaakt, dan zou de bevolking wel eens massaal de straat op kunnen gaan om tegen het beleid te demonstreren en te protesteren. Het zou de eerste keer zijn sinds het aantreden van Putin als president. De politie die nieuwe volmachten heeft gekregen om in voorkomend geval het vuur op demonstranten te openen, zal hardhandig ingrijpen. Een herhaling van de gebeurtenissen uit augustus 1917 ligt voor de hand. Toen werd een demonstratie van opstandige boeren en arbeiders door Tzaristische politie en het

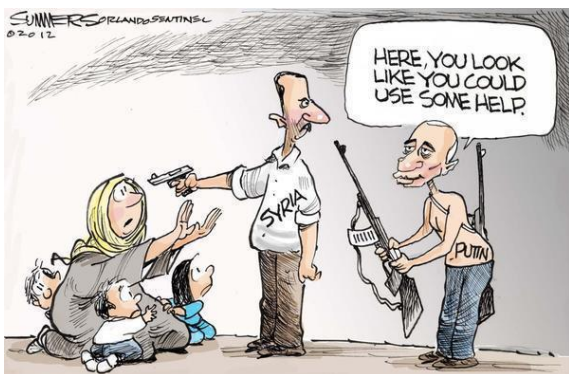
leger hardhandig neergeslagen. Het betekende de inleiding van de afzetting van Nicolaas II, de moord op hem en zijn gezin en de vernietiging van de hele structuur van de bestaande samenleving

Blijft de huidige situatie doorettieren en besluit een wanhopige Putin te wachten op een verbetering van de gasmarkt waardoor hij ook na mei 2016 financieel het hoofd boven water kan houden en de Russische bevolking kan blijven misleiden en manipuleren zonder de rekening voor zijn rampzalig mislukte avontuur bij de bevolking neer te leggen, dan kan deze gok verkeerd uitpakken. In dat geval wordt hij op het internationale podium een paria. De kans is dan groot dat de bevolking in opstand komt en Putin zal gaan verwijten dat zijn avonturen in de Krim en in Oost Oekraïne, hen alleen maar wanhoop en honger heeft gebracht.

Wordt de ijzeren vuist gecamoufleerd door een fluwelen handschoen?

Draait Putin het Westen een rad voor de ogen of draait hij inderdaad bij? Zijn de strubbelingen rond het MINSK II akkoord en de neergaande economische ontwikkeling inderdaad de reden voor die mildere toonzetting of heeft die een andere, misleidende, reden?

Putin spreekt in zijn laatste interviews niet meer “*de Russische Wereld*” (waar o.m. Oekraïne deel van uitmaakt) en ook niet over “*Novorossyia*” (waarin een deel van Oekraïne is geïncorporeerd). Beide omschrijvingen lijken op dit moment nauwelijks relevant meer te zijn en dit schetst het beeld dat het Kremlin er niet langer naar streeft Oekraïne aan de kant van zijn “*Euraziatische*” initiatief te krijgen.

Wanneer we de rol van het Kremlin bij de onbeheersbare migrantenstromen vanuit het Midden Oosten nader bekijken, lijkt er inderdaad eerder sprake van het laatste. Welke rol Rusland in het Syrië van Assad speelt, is uitgebreid in een aantal artikelen uiteengezet. Maar er is in die rol een nieuwe dimensie geslopen. Sluipen is inderdaad de juiste term, omdat het er op lijkt dat opnieuw vooraanstaande Europese politici zich door

Putin in slaap laten sussen.

Onlangs is voor de kritische lezer helder geworden dat Rusland de huidige migrantencrisis benut om zijn positie in de Syrische burgeroorlog te versterken en om Europese lidstaten van EU en NAVO uit elkaar te drijven. De Russische media¹⁰ kwalificeren de migrantenstroom als “*vluchtelingen door het geweld in Syrië*” en de westerse gevestigde media hebben hun inschatting van die oncontroleerbare mensenstromen veranderd van “*vluchtelingen uit allerlei delen van de wereld*” in “*vluchtelingen door het geweld in Syrië*”. Helaas gaan de westerse gevestigde media onder druk van de vluchtelingenindustrie en linkse “*gutmenschen*” gemakshalve voorbij aan twee zaken. Ten eerste: het maken van onderscheid tussen migranten op zoek naar een beter economische bestaan¹¹ en vluchtelingen primair op zoek naar veiligheid en vervolgens een beter bestaan, ook voor hun

achtergebleven familieleden. Ten tweede: het niet te negeren feit dat onderdelen van de vluchtelingenindustrie contracten sluiten met Afghanen, Libanezen, Algerijnen, Ethiopiërs en Somaliërs - landen waar nauwelijks oorlogen gaande zijn – om economische migranten uit die landen tegen grof geld naar de beter gevulde voedselruiven in Europa te brengen. Ook die migranten worden geschaard onder de term “vluchtelingen voor het Syrische geweld”. Het zal het Kremlin overigens een zorg zijn hoe die mensenstromen worden genoemd als ze maar destabiliserend werken en een alibi vormen voor wapenvluchten naar het Midden Oosten om de strijdmacht van Assad met wapens, adviseurs en speciale eenheden op een heimelijke manier te versterken. .

Het Kremlin heeft aanvankelijk getracht deze geheime wapenleveranties te verdoezelen, maar is daarin niet geslaagd. Moderne gepantserde gevechtsvoertuigen zijn al in de straten van Damascus gezien en het wachten is op de komst van Russische gevechtsvliegtuigen om de chaos in Syrië nog groter te maken dan ze al is. Volgens westerse inlichtingenbronnen zullen de Russen in de komende weken in Latakia een aantal zeer moderne *Mickoyan* MIG-31 en *Sukhoi* Su-25 gevechtsvliegtuigen stationeren. Met die gevechtsvliegtuigen komen zeker mee de uitrusting voor moderne vliegverkeerscontrole, een onderhouds- en bevoorradingsstelsel en de behuizing voor honderden personeelsleden. Rusland is ongetwijfeld bezig om zijn directe deelname in de Syrische burgeroorlog te vergroten en maakt daarvoor gebruik van de oncontroleerbare mensenmassa's die vanuit het oosten het Europese continent binnenstromen. Wellicht ligt er zo links en rechts nog een wapendeal op de schappen.

Sluw, sluwder, sluwst, Putin

Wie denkt dat Putin eindelijk knock-out is geslagen, zal van een koude kermis thuiskomen. Natuurlijk heeft hij twee rechtse hoeken moeten incasseren en die doen ongetwijfeld pijn. Maar de kleine tsaar is nog lang niet verslagen. Niet zolang hij in het Midden en Verre oosten bruikbare ijzers in het vuur heeft. Middels Syrië, Iran en de mensen- massa's naar het Westen probeert hij nu via de band toch zijn gelijk te halen in Oost Oekraïne. De toestemming die de

Griekse regering tegen de zin van de USA aan Rusland heeft gegeven om haar luchtruim te gebruiken voor “*humanitaire missies*” in het Midden Oosten, is een herkenbaar teken aan de wand, dat het Paard van Troje in Brussel en Straatsburg nog lang niet ontmanteld is.

¹ Obama wilde toen zo snel mogelijk van het “gezeur” in Oost Europa af, zodat hij zijn aandacht weer kon richten op de hobby's van de Democratische Partij zoals “Wegpoetsen van sociale ongelijkheid”, “Klimaatverandering”, “Cuba” en “(Oost)Afrika”.

² Engelse afkoringen voor de bezette delen van Oekraïens grondgebied: *Donetsk Peoples Republic* en *Luhansk Peoples Republic*.

³ Waardoor oorlogsmisdadigers als **Strelkin** en **Zakharencho** in de Oekraïense Volksvertegenwoordiging kunnen worden gekozen.

⁴ Een bekende Oekraïense politieke analist; **Nikolai Holmov**, schat daarentegen dat een eventuele verkiezing niet voor Pasen 2016 zal plaatsvinden.

⁵ Immers, er staan volgens het Kremlin geen Russische eenheden op het grondgebied van Oekraïne.

⁶ Igor Sechin, voormalig adviseur van Putin, later zelfs plaatsvervangend minister-president, heeft het bedrijf door ondoordachte investeringen al 50 miljard gekost.

⁷ In 2008 - op het hoogtepunt van haar financiële machtspositie – schatten experts de aandelen op de wereldmarkt op \$367,27 miljard. Gazprom was daarmee één van de meest waardevolle bedrijven ter wereld en Alexander Medvedev, Gazproms plaatsvervangend directeur, veronderstelde toen dat de waarde van het bedrijf binnen tien jaar, een biljoen dollar waard zou zijn. De realiteit bewees echter dat die voorspelling binnen vier jaar in de prullenbak gegooid kon worden. Bij een productiedaling van bijna 20% komen vanzelfsprekend de winsten onder druk te staan. Van \$367,27 miljard in 2008 daalde de waarde van Gazprom via \$194,5 miljard in 2012 naar \$51,12 miljard in augustus 2015. Een krimp van zestig procent en het ziet er niet naar uit dat het einde van dat financiële verval in zicht is. Het conflict in het oosten van de Oekraïne en de weinig winstgevende overeenkomst met China blijken aan die waardevermindering ook debet te zijn.

⁸ Financiering van de Olympische Winterspelen in Sotsji met € 50 miljard waarvan de helft in diverse diepe zakken verdween, zoals die van Putin.

⁹ De economische groei stakt bij vier van de vijf partners en alleen India weet zich in de algemene financiële neergang voorlopig nog staande te houden. Bij alle vijf partners tieren corruptie en fraude welig. Bij door de staat aangestuurde economieën zoals in Brazilië en Zuid Afrika, is het nog steeds onmogelijk om geld en energie van improductieve naar productieve sectoren v.v. te doen stromen. Brazilië en Zuid Afrika worden doorlopend gehinderd door massale demonstraties en stakingen die een rem zetten op de economische groei. Drie partnerlanden worden geconfronteerd met een waarde-vermindering van de nationale munteenheid. Bij alle partnerlanden moeten hervormingen doorgevoerd worden om een oplopende inflatie en dito schuldenlast terug te dringen, wat weer een rem zet op de economische groei

¹⁰ De nationalistische politicus **Eduard Limonov** schrijft in *Izvestia: de instroom van barbaren uit het Midden Oosten is de straf voor het feit dat het Westen het Midden Oosten, Afrika en Azië eeuwenlang heeft verkracht. Onthoud slechts de Kruistochten, de gedwongen christianisatie, gevolgd door de kolonisatie van al die landen onder het motto van het brengen van vooruitgang. En vandaag de dag door het voeren van oorlogen in de hele wereld onder de vlag van "Humanitaire Waarden"*.

¹¹ Tijdelijk of permanent gebruikmakend van de sociale regelingen in vooral West Europese landen